

U 25/2015 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen med anledning av förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv (digitala avtal)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 9 december 2015 till Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor, ett meddelande i anslutning till saken samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 28 januari 2016

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

Lagstiftningsdirektör Antti T. Leinonen

U 25/2015 rd

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2015/1697

EU/2015/1683

EU/2015/1681

21.1.2016

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM DIGITALA AVTAL

1 Förslagets bakgrund och syfte

Den 9 december 2015 antog kommissionen två förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv, det ena om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor och det andra om tillhandahållande av digitalt innehåll (KOM (2015) 634 och 635 slutlig) samt ett meddelande i anslutning till förslagen till direktiv "Digitala avtal i EU — Att ta tillvara e-handels potential (KOM (2015) 633 slutlig).

Förslagen till direktiv tillsammans med föreslaget till förordning om säkerställande av gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden (KOM (2015) 627 slutlig), som antogs samtidigt, är de första lagstiftningsinitiativ som har antagits för att genomföra strategin för en inre digital marknad i Europa (KOM (2015) 192 slutlig). Målet för strategin är skapa de förutsättningar som behövs för en snabb utvidgning av handeln på nätet. Åtgärder för att uppnå detta är att minska de kostnader som beror på olika avtalsrättsliga bestämmelser i medlemsstaterna, skapa rättssäkerhet för företagen, hjälpa konsumenterna att dra nytta av fördelarna med gränsöverskridande näthandel, minska de olägenheter som förorsakas konsumenterna av felaktigt digitalt innehåll samt överlag skapa en skäligen balans mellan företagen och konsumenterna.

Bestämmelserna om digitalt innehåll är nya på EU-nivå och nationella specialbestämmelser om sådana nyttigheter finns endast i två medlemsstater. Syftet är att förhindra att allt fler medlemsstater inför egna regler med en komplicerad verksamhetsmiljö som följd. Bestämmelserna om försäljning av varor på nätet och annan distansförsäljning av varor motsvarar till innehållet till största delen bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier. En betydande skillnad jämfört med tidigare är dock att det nya direktivet om distansförsäljning av varor föreslås vara ett direktiv för fullständig harmonisering så att medlemsstaterna inte har rätt att anta eller behålla bestämmelser som avviker från bestämmelserna i direktivet.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

2.1 Försäljning av varor

Tillämpningsområde

Förslaget till direktiv tillämpas på distansförsäljningsavtal mellan konsument och näringsidkare till den del de gäller försäljning av varor. Direktivet ska alltså inte tillämpas på blandavtal som gäller såväl varor som tjänster till den del avtalet gäller tjänster. Förslaget till direktiv ska inte tillämpas på tillhandahållande av digitalt innehåll heller när det sker på ett varaktigt medium. (artikel 1)

Till skillnad från direktiv 1999/44/EG innehåller förslaget till direktiv inte någon möjlighet för en medlemsstat att föreskriva att tillämpningsområdet för bestämmelserna inte ska omfatta försäljning av begagnade varor som säljs på offentlig auktion.

Överensstämmelse med avtalet

I artiklarna 4—7 i förslaget föreskrivs det om varornas överensstämmelse med avtalet. Innehållsmässigt motsvarar bestämmelserna till största delen bestämmelserna i direktiv 1999/44/EG. En ny bestämmelse finns i artikel 7 i förslaget. Enligt den får varorna inte vara belastade av rättigheter som tillkommer tredje part så att varorna kan användas i enlighet med avtalet.

I artikel 8.1 och 8.2 i förslaget finns det detaljerade bestämmelser om relevant tidpunkt för fastställande av överensstämmelse med avtalet. Ett fel i varan presumeras ha förelegat vid ovan avsedda tidpunkt om det framkommer inom två år från denna tidpunkt. Denna presumtion tillämpas dock inte, om den är oförenlig med varornas karaktär eller den bristande överensstämmelsens natur. Enligt bestämmelserna i direktiv 1999/44/EG gäller den omvända bevisbördan i sex månader.

Konsumenternas rättigheter

I artiklarna 9—13 i förslaget föreskrivs det om konsumentens rättigheter vid bristande överensstämmelse med avtalet. På samma sätt som i det gällande direktivet kan konsumenten i första hand kräva att säljaren reparerar eller byter ut varorna. Konsumenten får välja mellan reparation och utbyte, såvida inte det valda alternativet skulle vara omöjligt eller olagligt eller, jämfört med det andra alternativet, skulle orsaka säljaren oproportionerliga kostnader.

I andra hand har konsumenten rätt att kräva prisavdrag eller hävning av köpet. Till skillnad från nuläget har konsumenten enligt förslaget rätt att kräva hävning av köpet också vid mindre fel. Nytt är också att konsumenten enligt förslaget har rätt att hålla inne betalning av köpeskillingen, till dess att säljaren har bringat varorna i överensstämmelse med avtalet.

Förslaget innehåller inga bestämmelser om konsumentens rätt till skadestånd. Bestämmelser om påföljder vid fel ska således till denna del fortfarande ingå i nationell rätt.

Tidsfrister

I artikel 14 i förslaget föreskrivs det om tidsfrister i anslutning till konsumentens rättigheter. På samma sätt som i det gällande direktivet är säljaren enligt förslaget ansvarig för fel i varan, om felet framkommer inom två år från den relevanta tidpunkten för fastställande av överensstämmelse.

Till skillnad från det gällande direktivet har medlemsstaterna enligt förslaget inte rätt att föreskriva att konsumenten måste anmäla ett fel inom en viss tid efter det att konsumenten upptäckte det.

Garantier

I artikel 15 i förslaget föreskrivs det om garanti. Begreppet garanti i artikel 2 g skiljer sig från definitionen i det gällande direktivet genom att utfästelse inte behöver ges utan motprestation. Nytt är också att garantin ska hållas tillgänglig i skriftlig form eller i ett annat varaktigt medium också utan en särskild begäran från konsumentens sida.

2.2 Digitalt innehåll

Allmänt

Förslaget till direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll innehåller bestämmelser förutom om överensstämmelse med avtalet och konsumentens rättigheter vid fel också om tillhandahållande av digitalt innehåll, konsumentens rättigheter i de fall då tillhandahållandet inte sker enligt reglerna, ändring av överenskomet innehåll under avtalets löptid samt konsumentens rätt att säga upp långfristiga avtal.

Tillämpningsområde

Förslaget till direktiv gäller avtal där näringsidkaren tillhandahåller innehåll till konsumenten eller åtar sig att göra detta (artikel 3.1). Med digitalt innehåll avses

- data som framställs och tillhandahålls i digital form, t.ex. video, ljud, applikationer, spel och varje annan programvara,
- en tjänst som gör det möjligt att skapa, bearbeta eller lagra uppgifter i digital form, när dessa uppgifter tillhandahålls av konsumenten,
- en tjänst som gör det möjligt att utbyta och interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som tillhandahålls av andra användare av tjänsten (artikel 2.1).

Tillämpningsområdet är vidsträckt och omfattar också sådana avtal om digitalt innehåll enligt vilka konsumenten som motprestation för tjänsten aktivt tillhandahåller personuppgifter eller andra uppgifter. Tillämpningsområdet omfattar dock inte sådana avtal där behandlingen av personuppgifter är absolut nödvändig för att fullgöra avtalet eller för att uppfylla rättsliga krav, förutsatt att näringsidkaren inte behandlar uppgifterna på ett sätt som är oförenligt med ovan nämnda ändamål. (artikel 3.1 och 3.4)

Förslaget till direktiv innehåller en mängd undantag i fråga om tillämpningsområdet. Direktivet ska inte tillämpas på elektroniska kommunikationstjänster som avses i direktiv 2002/21/EG, hälso- och sjukvård enligt definitionen i artikel 3 a i direktiv 2011/24/EU, spelverksamhet och finansiella tjänster. Det ska inte heller tillämpas på tjänster som utförs med ett dominerande inslag av mänsklig inblandning och där tjänsteleverantören använder det digitala formatet i första hand som bärare. (artikel 3.5)

Om det är fråga om ett blandavtal som innehåller också annat än tillhandahållande av digitalt innehåll, ska direktivet tillämpas på parternas rättigheter och skyldigheter i fråga om det digitala innehållet. Förslaget till direktiv är subsidiärt i förhållande till bestämmelser som ingår i annan unionslagstiftning. (artikel 3.6 och 3.7)

Tillhandahållande av det digitala innehållet och det digitala innehållets överensstämmelse med avtalet

Artikel 5 i förslaget innehåller bestämmelser om tillhandahållande av det digitala innehållet. Utgångspunkten är att det digitala innehållet ska tillhandahållas konsumenten eller en punkt 1 b avsedd tredje part omedelbart efter avtalets ingående. Man kan också komma överens om en annan tidpunkt för tillhandahållandet.

Artiklarna 6—8 i förslaget innehåller samma slags bestämmelser om överensstämmelse med avtalet som förslaget till direktiv om försäljning av varor. En betydande skillnad är dock att

kriterierna för bedömning av överensstämelsen inte är objektiva på samma sätt som vid bedömning av en varas överensstämmelse med avtalet. Endast när avtalet inte på ett klart och uttömmande sätt uppställer krav avseende det digitala innehållet, är riktmärket huruvida det digitala innehållet lämpar sig för de ändamål för vilka digitalt innehåll av samma slag normalt skulle användas.

Konsumentens rättigheter

I artikel 11 i förslaget till direktiv föreskrivs det om konsumentens rätt att häva avtalet med omedelbar verkan om näringsidkaren har underlåtit att tillhandahålla det digitala innehållet i enlighet med artikel 5. Artikel 12 innehåller bestämmelser om konsumentens rättigheter i det fall att det digitala innehållet inte överensstämmer med avtalet. På samma sätt som vid försäljning av varor har konsumenten i första hand rätt att kräva att prestationen bringas i överensstämmelse med avtalet, såvida inte detta är omöjligt, oproportionerligt eller olagligt. I andra hand har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning av avtalet. En förutsättning för hävning är att bristen på överensstämmelse hämmar det digitala innehållets funktionalitet, driftskompatibilitet och andra centrala egenskaper hos digitalt innehåll. Detta skiljer sig från förslaget till direktiv om försäljning av varor enligt vilket konsumenten har rätt att häva avtalet på basis av vilket fel som helst, också ett mindre sådant.

Artikel 13 i förslaget innehåller detaljerade bestämmelser om hävning av avtalet och verkningarna av en hävning. Förutom att återbetala köpeskillingen är näringsidkaren skyldig att vidta alla åtgärder som behövs för att avstå från att använda sig av uppgifter som konsumenten har tillhandahållit i utbyte mot digitalt innehåll eller som näringsidkaren annars har samlat in i samband med tillhandahållandet av digitalt innehåll. Denna skyldighet att avstå från användning gäller dock inte innehåll som genererats gemensamt av konsumenten och andra som fortsätter att använda innehållet. Näringsidkaren är likaså skyldig att erbjuda konsumenten en möjlighet att hämta allt innehåll som tillhandahållits av konsumenten och andra uppgifter som genererats genom användning av det digitala innehållet. Denna bestämmelse om konsumentens rätt att få tillbaka innehåll som konsumenten tillhandahållit förbättrar konsumenternas rättigheter när det gäller att ha kontroll över sina uppgifter.

På motsvarande sätt är konsumenten skyldig att avstå från att använda det digitala innehållet, om det inte har tillhandahållits på ett varaktigt medium och näringsidkaren skulle ha rätt att hindra användningen. Om det digitala innehållet har tillhandahållits på ett varaktigt medium, ska konsumenten på begäran av näringsidkaren återsända det varaktiga mediet inom 14 dagar från mottagandet av begäran och radera varje kopia av det digitala innehållet eller göra den oläsbar.

I artikel 14 i förslaget föreskrivs det om näringsidkarens skyldighet att betala ersättning till konsumenten för ekonomisk skada på konsumentens digitala miljö. Närmare bestämmelser ska fastställas av medlemsstaterna.

Bevisböroda och tidsfrister

Artikel 9 i förslaget innehåller bestämmelser om bevisböroda. Näringsidkaren har bevisböroden för det digitala innehållets överensstämmelse med avtalet vid överlåtelsepunkten. Bestämelsen om bevisböroda ska dock inte tillämpas om näringsidkaren visar att konsumentens digitala miljö inte är förenlig med tekniska krav som gäller för det digitala innehållet förutsatt att konsumenten har informerats om dessa krav innan avtalet ingicks. Konsumenten är skyldig att samarbeta med näringsidkaren för att fastställa konsumentens digitala miljö.

Ändring och uppsägning av långfristiga avtal

I artikel 15 i förslaget anges på vilka villkor näringsidkaren har rätt att under avtalets löptid göra sådana ändringar i det erbjudna digitala innehållet som försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet. Näringsidkaren har rätt att göra sådana ändringar om följande fyra villkor uppfylls: 1) avtalet föreskriver det, 2) konsumenten meddelas i rimligt god tid före ändringen på ett varaktigt medium, 3) konsumenten tillåts säga upp avtalet utan kostnad och 4) konsumenten, vid uppsägning av avtalet, förses med tekniska hjälpmedel för hämtning av sitt innehåll och andra uppgifter som genererats. Efter att konsumenten hävt avtalet ska näringsidkaren återbetala den del av priset som motsvarar tidsperioden efter ändringen samt avstå från att använda sig av uppgifter som konsumenten har tillhandahållit som motprestation eller andra uppgifter som samlats in av näringsidkaren i samband med tillhandahållandet av digitalt innehåll.

I artikel 16 i förslaget föreskrivs det om konsumentens rätt att säga upp ett avtal som gäller på obestämd tid eller ett tidsbestämt avtal eller en kedja av flera tidsbestämda avtal som ingåtts för mer än 12 månader. Konsumenten har rätt att säga upp avtalet när som helst när avtalet har varit i kraft i 12 månader. Uppsägningen får verkan 14 dagar efter det att näringsidkaren har mottagit meddelandet om uppsägning. Konsumenten är skyldig att betala för tjänsten tills meddelandet om uppsägning får verkan. Till övriga delar är näringsidkarens och konsumentens skyldigheter vid uppsägning desamma som när ett avtal sägs upp på grund av att det digitala innehållet inte har tillhandahållits i enlighet med direktivet eller har ett fel.

2.3 Vissa andra bestämmelser

Bägge förslagen till direktiv innehåller bestämmelser om näringsidkarens regressrätt i förhållande till tidigare säljled. De motsvarar innehållsmässigt bestämmelserna i direktiv 1999/44/EG.

Enligt förslagen till direktiv är bestämmelserna i dem tvingande till förmån för konsumenten på så sätt att ett sådant avtalsvillkor inte är bindande för konsumenten som det avtalats om innan näringsidkaren har uppmärksamats på felet och felet begränsar de rättigheter som konsumenten har enligt direktivet. Bestämmelserna motsvarar också till denna del bestämmelserna i det gällande direktivet.

Därtill innehåller förslagen till direktiv sedvanliga bestämmelser om säkerställande av att bestämmelserna i direktiven iakttas, ändringar av teknisk natur i vissa andra EU-rättsakter, genomförandet av direktiven samt översyn.

3 Behörighetsgrund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslagen till direktiv är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Förslagen kan anses förenliga med subsidiaritetsprincipen, eftersom deras viktigaste mål är att få den inre marknaden att fungera.

4 Direktivförslagets konsekvenser

4.1 Kommissionens konsekvensbedömning

Kommissionen har gjort en konsekvensanalys SWD (2015) 274 final i anslutning till förslagen. Kommissionen har bedömt sex olika handlingsalternativ utgående från i vilken mån man

med hjälp av dem kan uppnå de fyra mål som nämns ovan i avsnitt 1. Det alternativ som inbegriper riktad fullständig harmonisering av bestämmelserna om distansförsäljning av varor och tillhandahållandet av digitalt innehåll anses vara det som bäst uppfyller de uppställda målen.

Enligt konsekvensbedömningen förorsakar det föreslagna alternativet kostnader av engångsnatur på 1,55 miljarder euro för EU-företag som tillhandahåller digitalt innehåll och på ca 7,55 miljarder euro för företag som säljer varor online. EU:s bruttonationalprodukt väntas växa med ca 4 miljarder euro per år.

Antalet konsumenter som bedriver näthandel väntas växa med ca sju procentenheter, vilket höjer antalet konsumenter som bedriver gränsöverskridande handel till mellan 64 och 70 miljoner. Varje gränsöverskridande kund väntas spendera i snitt 40 euro mer per år. Konsumentpriserna inom EU väntas sjunka med i genomsnitt 0,25 %. Hushållens konsumtion inom EU väntas öka med i genomsnitt 0,23 %, vilket motsvarar ca 18 miljarder euro.

4.2 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Bestämmelser om köp av konsumtionsvaror finns i 5 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). I 9 kap. i konsumentskyddslagen finns det också specialbestämmelser om köp av huselement. Om direktivet om försäljning av varor genomförs i föreslagen form innebär det att bestämmelserna om försäljning av varor genom distansförsäljning och försäljning av varor med utnyttjande av andra säljkanaler differentieras.

I fråga om distansförsäljningen av varor skulle direktivet förorsaka en mängd betydande ändringar i bestämmelserna. Följande bör särskilt lyftas fram:

- I finsk lagstiftning, inklusive konsumentskyddslagen, tillämpas allmänt principen att säljaren svarar för ett fel som funnits i varan när risken för varan gick över på köparen, även om felet visar sig först senare. Någon tidsmässig lagstadgad bakre gräns finns inte ens vid köp mellan näringsidkare. Enligt förslaget till direktiv upphör näringsidkarens ansvar två år efter det att varan levererades. Detta gäller också köp av sällanköpsvaror, såsom bilar och hushållsmaskiner, samt huselement och annat byggmaterial.

- Enligt konsumentskyddslagen ska konsumenten i regel lämna säljaren meddelande om felet inom en skälig tid efter det att köparen upptäckte felet. Denna tid är minst två månader. Enligt förslaget till direktiv kan konsumenten inte åläggas en skyldighet att reklamera, utan konsumenten får anmäla ett fel till näringsidkaren när som helst under en ansvarstid på två år.

- Enligt förslaget till direktiv antas felet ha funnits i varan vid överlåtelsepunkten, om det framkommer två år efter överlämnandet av varan, om inte något annat följer av felets eller varans art. Enligt konsumentskyddslagen tillämpas presumtionsbestämmelsen i sex månader.

- Konsumentens rätt att häva köpet utvidgas: hävningsrätten ska gälla också vid mindre fel i varan. De föreslagna bestämmelserna om rätten att häva köpet ska gälla också köp av huselement, där det ställts strängare krav på konsumentens hävningsrätt än vid andra köp av konsumtionsvaror.

- Enligt konsumentskyddslagen har också tidigare säljled, såsom tillverkaren och importören, ansvar för fel direkt gentemot konsumenten. Enligt förslaget till direktiv är det endast försäljaren som svarar för felet och försäljaren har regressionsrätt i förhållande till tidigare säljled. Det är oklart om bestämmelserna i direktivet är avsedda att innebära fullständig harmonisering också till denna del.

Finlands rättssystem innehåller inga särskilda bestämmelser om avtal som gäller digitalt innehåll. På de frågor som förslaget till direktiv föreskriver om (näringsidkarens ansvar gentemot konsumenten för det digitala innehållet, näringsidkarens rätt att ändra innehållet i den avtalade prestationen under avtalets löptid och konsumentens rätt att säga upp ett långfristigt avtal) tillämpas allmänna avtalsrättsliga principer och konsumentskyddslagens bestämmelser om oskäliga avtalsvillkor, vilka är av mer allmän natur än de mycket detaljerade bestämmelserna i förslaget till direktiv. Här kan t.ex. följande skillnader i förhållande till gällande principer och bestämmelser lyftas fram:

- Så som vid försäljning av varor kan en medlemsstat inte ålägga konsumenten en skyldighet att reklamera ett fel i det digitala innehållet inom en skälig tid.

- Om leveransen försenas är den enda påföljden enligt förslaget att avtalet omedelbart hävs. Enligt allmänna principer är påföljderna mångsidigare och inbegriper rätt att hålla inne betalning, rätt att kräva att avtalet uppfylls, rätt att häva avtalet på grund av ett väsentligt avtalsbrott eller inom en angiven tilläggstid.

- Enligt förslaget förefaller en näringsidkare ha mer omfattande möjligheter att ensidigt ändra avtalet under dess löptid än vad allmänna avtalsrättsliga principer anger.

- I de bestämmelser i förslaget som gäller konsumentens rätt att säga upp avtalet görs det ingen åtskillnad mellan ett avtal som gäller tills vidare och ett avtal som gäller för en viss tid. Enligt allmänna avtalsrättsliga principer är utgångspunkten att konsumenten har rätt att när som helst säga upp ett avtal som gäller tills vidare. Vid visstidsavtal är uppsägningsrätten däremot mycket begränsad och ett visstidsavtal upphör vanligen när avtalsperioden upphör.

Förslagen till direktiv gäller konsumentskydd och enligt 27 § 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om dem.

4.3 Konsekvenser för företagens och konsumenternas ställning och för konsumentmyndigheternas verksamhet

Harmoniseringsåtgärder som går utöver den nuvarande avtalsrättsliga lagstiftningen kan medföra förbättrade förutsättningar för företagen att bedriva gränsöverskridande handel på den inre marknaden. Detta kunde öka konkurrensen vid tillhandahållandet av varor och digitalt innehåll också i Finland, vilket i och för sig är positivt också ur konsumenternas synvinkel.

Å andra skulle införandet av egna specialbestämmelser för dels distansförsäljning av varor och dels handel med digitalt innehåll göra rättssystemet mer komplicerat. Förslaget till direktiv om distansförsäljning av varor skulle försvåra verksamheten och dessutom öka kostnaderna inte minst för de företag som på ett mångsidigt sätt utnyttjar olika säljkanaler och inte koncentrerar sig enbart på distansförsäljning av varor. Direktivet skulle dessutom skapa olika slags konkurrensförutsättningar för olika säljkanaler. Separata direktiv om försäljning av varor och om digitalt innehåll skulle försvåra verksamheten också i de företag som erbjuder avtalshelheter bestående av varor och digitalt innehåll.

I enskilda frågor innebär förslagen såväl försämringar som förbättringar i konsumenternas ställning. Den mest betydande försämringen i konsumentskyddet gäller förslaget att näringsidkarens ansvar begränsas till två år vid distansförsäljning av varor, vilket för sin del skulle förbättra företagets ställning i synnerhet vid handel med sällanköpsvaror och huselement samt annat byggmaterial. Å andra sidan skulle konsumenten inte längre vara skyldig att anmäla ett fel i varan inom en bestämd tid, presumtionsbestämmelsen om fel skulle tillämpas i två år i stället för nuvarande sex månader och konsumenten skulle ha hävningsrätt också vid

ett mindre fel i varan. De sistnämnda ändringarna innebär sammantaget en betydande åtstramning för företagen jämfört med gällande bestämmelser.

I fråga om digitalt innehåll kan uttryckliga bestämmelser, som är tvingande till förmån för konsumenten, bidra till att förbättra konsumenternas ställning. Tvingande bestämmelser som är betydligt mer detaljerade än för närvarande skulle innebära kostnader för företaget. En försämring för konsumenterna utgör de bestämmelser i förslaget som gäller ändring av det digitala innehållet och långfristiga avtal. De avviker från de allmänna avtalsrättsliga principer och bestämmelser i konsumentskyddslagen som tillämpas för närvarande.

Mer komplicerade bestämmelser om försäljning av varor och om digitalt innehåll leder till mer arbete för konsumentmyndigheterna och tvistlösningsorganen.

5 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Den 14 januari 2016 ordnade justitieministeriet ett möte dit centrala myndigheter och näringslivs- och konsumentorganisationer hade bjudits in för att yttra sig om förslagen. Utkastet till U-skrivelse har dessutom behandlats i EU-sektion 8 (den inre marknaden).

Kommissionen presenterar förslaget vid det informella möte som rådet för rättsliga och inrikes frågor håller den 25—26 januari 2016. Arbetsgruppsbehandlingen av förslaget inleds vid civilrättskommitténs möte den 28—29 januari 2016.

6 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser det i princip viktigt att fortsätta harmoniseringen av konsumentskyddslagstiftningen i syfte att främja en fungerande digital inre marknad. Förslagen skulle dock bl.a. leda till splittrade avtalsrättsliga bestämmelser beroende på säljkanalen och den konsumtionsnyttighet som bjuds ut och således till en mer komplicerat situation än tidigare med tanke på företagen, konsumenterna och tillsynsmyndigheterna.

I stället för separata initiativ skulle det vara ändamålsenligt att utveckla konsumentskyddsbestämmelserna horisontellt. Detta är motiverat inte bara för att trygga ett konsekvent rättssystem utan också därför att konsumenterna allt oftare erbjuds avtalshelheter bestående av varor, digitalt innehåll och andra tjänster och att också varor i allt högre grad har digitalt innehåll.

Med tanke på rättssäkerheten är det centralt att lagstiftningen är klar och tydlig. Till denna del är vissa av de viktigaste bestämmelserna i förslagen till direktiv inte lyckade. Det är t.ex. oklart vilka alla tjänster som kommer att omfattas av tillämpningsområdet för det föreslagna direktivet om digitalt innehåll. Frågor väcker också gränserna för den föreslagna fullständiga harmoniseringen t.ex. när det gäller ett tidigare säljleds ansvar gentemot konsumenten.

Det är också viktigt att trygga en rimlig balans mellan konsumenternas rättigheter och näringsidkarnas skyldigheter och se till att förslagen till direktiv är konsekventa i förhållande till andra EU-rättsakter, såsom direktivet om konsumenträttigheter och uppgiftsskyddsförordningen, och allmänna principer. Konsumentskyddsnivån bör å ena sidan även i fortsättningen vara hög också bedömd som en helhet. Å andra sidan bör regleringen vara skälig också med tanke på näringsidkare som handlar omsorgsfullt.

Ur konsumenternas synvinkel är det vid försäljning av varor särskilt problematiskt, vilket nämns i avsnitt 4.2, att näringsidkarens ansvar för felet begränsas till två år. Näringsidkarnas ställning försvagas för sin del avsevärt genom att konsumenten har rätt att häva ett köp av va-

U 25/2015 rd

ror också vid ett mindre fel, kombinerat med att konsumenten inte längre är skyldig att anmäla fel inom en bestämd tid och att presumtionsbestämmelsen om fel tillämpas i två år. I fråga om digitalt innehåll innebär i synnerhet de bestämmelser som gäller ändring av digitalt innehåll och uppsägning av avtalet en försämring av konsumentskyddet. Problematiska för näringsidkarnas del är t.ex. de föreslagna bestämmelserna om bevisbörda och näringsidkarens skyldigheter när konsumenten häver eller säger upp avtalet.

Statsrådets eftersträvar vid de förhandlingar som gäller förslagen till direktiv att få till stånd ändringar i enlighet med ovan nämnda mål. Den föreslagna rättsliga grunden förefaller korrekt och förslaget är enligt statsrådets uppfattning förenligt med subsidiaritetsprincipen.